

Däckstjänst (kommande 2025-07-01, v.1)

Människan har sedan urminnes tider använt fartyg som färdmedel på vatten och fartygstrafik är än i dag ett av våra viktigaste och mest miljövänliga transportmedel. Ämnet däckstjänst behandlar fartygs säkra framförande och drift. I ämnet behandlas teknik, utrustning och arbetsmetoder som används inom däcksavdelningen på fartyg i yrkestrafik.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet däckstjänst ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att yrkesmässigt utföra drift- och underhållsarbete samt vakthållning inom däcksavdelningen på fartyg i yrkestrafik. Enligt nationella och internationella bestämmelser är dessa kunskaper och förmågor ett krav för tjänstgöring ombord på fartyg. Genom undervisningen ska eleverna även ges möjlighet att utveckla kunskaper om branschens ansvar för hållbar utveckling. Produkt- och teknikutvecklingen inom sjöfartsnäringen ställer krav på anpassning och flexibilitet. Undervisningen ska därför stimulera elevernas nyfikenhet och vilja till fortsatt lärande i arbetslivet.

I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att planera, genomföra och utvärdera arbetsuppgifter i relation till uppsatta mål för säkerhet och kvalitet. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla förmåga att tolka och följa instruktioner och manualer på både svenska och engelska. Undervisningen ska även leda till att eleverna utvecklar förmåga att hantera material, verktyg och utrustning med hänsyn till ergonomi, hälsa och säkerhet.

Arbete till sjöss innebär stora risker för besättningen där felbedömningar och brister i kommunikationen kan leda till allvarliga konsekvenser för både den enskilde och för gruppen. Därtill kan skador på fartyget eller fartygets utrustning leda till att besättning och passagerare, fartyg eller miljö utsätts för fara. Miljöskyddsarbete, arbetsmiljö och säkerhet ska därför ha en central plats i undervisningen och bidra till att eleverna utvecklar förmåga att arbeta i enlighet med lagar och andra bestämmelser inom yrkesområdet. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla förmåga att identifiera, förebygga och hantera risker i den egna arbetsmiljön.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om yrkesrollen. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla förståelse för vikten av ansvarstagande och förmåga att förhålla sig kritiskt granskande till attityder och värderingar på arbetsplatsen. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förmåga att kommunicera och samverka i olika yrkessammanhang. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla förmåga att föra värderande diskussioner om arbetsprocess och resultat.

I undervisningen ska teoretiska och praktiska kunskaper vävas samman till en helhet för eleverna. Arbetsuppgifterna ska vara konstruerade med utgångspunkt i autentisk fartygsmiljö och utföras med relevanta metoder, verktyg och utrustning. På så sätt ska undervisningen förbereda eleverna för situationer som de kan komma att möta i sin yrkesutövning. Undervisningen ska bidra till att eleverna

utvecklar kreativitet samt problemlösnings- och initiativförmåga. Undervisningen ska organiseras så att eleverna får möjlighet att utföra sina uppgifter både individuellt och i samarbete med andra.

Undervisningen i ämnet däckstjänst ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Förmåga att utföra drift- och underhållsarbete samt vakthållning inom däcksavdelningen på fartyg i yrkestrafik, på ett säkert och hållbart sätt.
- Förmåga att samverka och kommunicera i yrkessammanhang.
- Kunskaper om system, konstruktioner och utrustning inom däcksavdelningen på fartyg i yrkestrafik samt om lagar och andra bestämmelser som reglerar yrkesområdet.

Nivåer i ämnet däckstjänst

- Nivå 1, 250 poäng, som bygger på nivå 1 i ämnet fartygsunderhåll.
- Nivå 2, 250 poäng, som bygger på nivå 1.

Nivå 1, 250 poäng

Nivåkod: DACS1000X

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet däckstjänst på nivå 1 ska behandla följande centrala innehåll:

Vakthållning

- Vakthållning på bryggan som rorsman, däribland handstyrning efter roderorder och kursangivelser samt omkoppling till automatstyrning.
- Vakthållning på bryggan som utkik, däribland rapportering med riktning och bäring.
- Överlämning av vakten.
- Utförande av övriga vaktrutiner, däribland säkerhetsronder och kontroller av fartygets utrymmen.
- Förberedelse för mottagande av lots, däribland riggning av lotslejdare.
- Användning av intern kommunikationsutrustning.

Drift- och underhållsarbete

- Förtöjning och ankring av fartyg samt koppling av bogserbåt.
- De vanligaste knoparna till sjöss.
- Riggning av fallrep, lyftanordningar och arbetsställningar.
- Arbetsuppgifter i samband med lastning och lossning.
- Sjöklargöring efter hamnbesök.
- Lastning och stuvning av förråd och proviant.

- Öppning och stängning av vattentäta dörrar.
- Vanligt förekommande underhållsarbete enligt underhållssystemet inom däcksavdelningen.
- Hantering och underhåll av material, verktyg och utrustning på ett säkert sätt.
- Arbete med hänsyn till ergonomi, arbetsmiljö, säkerhet och miljöskydd.
- Utvärdering av utfört arbete i relation till uppsatta mål för säkerhet och kvalitet.

Samverkan och kommunikation

- Termer och begrepp som används vid arbete till sjöss.
- Ordergivning och kommunikation med vakthavande befäl vid vakthållning, däribland roderorder och kursangivelser på svenska och engelska.
- Situationsanpassat bemötande och agerande. Faktorer som påverkar den sociala arbetsmiljön, däribland attityder och värderingar.

System, konstruktioner och utrustning

- Fartygs manöveregenskaper och manöverförmåga.
- Styrmaskineri och roder samt olika typer av styranordningar och automatstyrning.
- Bryggutrustning, däribland magnet- och gyrokompass, roderindikator, pejlkompass, pejlskiva och radar.
- Förtöjnings- och ankringsutrustning.
- Arrangemang för embarkering och debarkering av lots.

Lagar och andra bestämmelser

- Lagar och andra bestämmelser som gäller vakthållning inom däcksavdelningen på fartyg.
- Övergripande om internationella sjövägsregler.
- Sjömärken samt fartygs dager-, ljus- och ljudsignaler.
- Bestämmelser för embarkering och debarkering av lots.

Nivå 2, 250 poäng

Nivåkod: DACS2000X

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet däckstjänst på nivå 2 ska behandla följande centrala innehåll:

Vakthållning

- Vakthållning på bryggan vid olika förutsättningar och förhållanden.
- Utförande av övriga vaktrutiner, däribland användning av knopar samt hissning och nedhalning av flaggor och dagersignaler.

- Riggning av lotsledare samt förberedelse och återställande vid embarkering och debarkering av lots.
- Användning av intern kommunikationsutrustning.

Drift- och underhållsarbete

- Förtöjnings- och ankringsteori.
- Förtöjning, ankring och koppling av bogserbåt vid olika förutsättningar och förhållanden.
- Användning av knopar och stoppare samt splitsning och tagling.
- Utförande av arbetsuppgifter vid lastning och lossning, till exempel öppning och stängning av skrovöppningar, ramper, luckor och portar samt hantering av ballast- och länsningssystem.
- Underhållsarbete inom däcksavdelningen, däribland smörjning, rengöring, ytbehandling, rostbearbetning och målning.
- Val, hantering och underhåll av material, verktyg och utrustning på ett säkert sätt.
- Arbete med hänsyn till ergonomi, arbetsmiljö, säkerhet och miljöskydd.
- Utvärdering av utfört arbete i relation till uppsatta mål för säkerhet, kvalitet, ekonomi och effektivitet.

Samverkan och kommunikation

- Fartygstemer på engelska.
- Samverkan och kommunikation i arbetet, däribland överlämning av arbetsuppgifter.
- Ordergivning på svenska och engelska samt signaler vid förtöjning, ankring och koppling av bogserbåt.
- Ordergivning på svenska och engelska samt signaler vid lastning och lossning, däribland vid användning av kranar, däcktar och lyftutrustning.
- Situationsanpassat bemötande och agerande. Faktorer som påverkar den sociala arbetsmiljön, däribland attityder och värderingar.

System, konstruktioner och utrustning

- Fartygs manöveregenskaper och manöverförmåga vid olika förutsättningar och förhållanden.
- Olika typer av förtöjningsgoods och tågvirke samt förvaring av detta ombord.
- Kranar, däcktar, block, taljor och övrig lyftutrustning.
- Underhållssystem för fartyg.

Lagar och andra bestämmelser

- Lagar och andra bestämmelser som gäller vakthållning inom däcksavdelningen på olika typer av fartyg.
- Betydelsen av vanligt förekommande internationella signalflaggor, däribland A, B, G, H, O, P och Q samt kombinationerna RY och NC.

Betygskriterier

Av 15 kap. 24 § andra stycket och 20 kap. 37 § andra stycket skollagen (2010:800) följer att läraren vid betygssättningen i ett ämne ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.

Betyget E

Eleven genomför arbetsuppgifter inom däcksavdelningen med **godtagbart** resultat. Eleven hanterar material, verktyg och utrustning på ett **godtagbart** sätt. Eleven utvärderar arbetsprocess och resultat samt ger förslag på hur arbetet kan förbättras. Eleven arbetar säkert och använder arbetsmetoder som främjar hållbar utveckling.

Eleven samverkar och kommunicerar i yrkessammanhang med **godtagbar** användning av fackspråk.

Eleven visar **godtagbara** kunskaper om system, konstruktioner och utrustning inom däcksavdelningen ombord på fartyg i yrkestrafik. Eleven visar **godtagbara** kunskaper om lagar och andra bestämmelser inom yrkesområdet.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven genomför arbetsuppgifter inom däcksavdelningen med **gott** resultat. Eleven hanterar material, verktyg och utrustning på ett **gott** sätt. Eleven utvärderar arbetsprocess och resultat samt ger förslag på hur arbetet kan förbättras. Eleven arbetar säkert och använder arbetsmetoder som främjar hållbar utveckling.

Eleven samverkar och kommunicerar i yrkessammanhang med **utvecklad** användning av fackspråk.

Eleven visar **goda** kunskaper om system, konstruktioner och utrustning inom däcksavdelningen ombord på fartyg i yrkestrafik. Eleven visar **goda** kunskaper om lagar och andra bestämmelser inom yrkesområdet.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven genomför arbetsuppgifter inom däcksavdelningen med **mycket gott** resultat. Eleven hanterar material, verktyg och utrustning på ett **mycket gott** sätt. Eleven utvärderar arbetsprocess och resultat

samt ger förslag på hur arbetet kan förbättras. Eleven arbetar säkert och använder arbetsmetoder som främjar hållbar utveckling.

Eleven samverkar och kommunicerar i yrkessammanhang med **välutvecklad** användning av fackspråk.

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om system, konstruktioner och utrustning inom däckavdelningen ombord på fartyg i yrkestrafik. Eleven visar **mycket goda** kunskaper om lagar och andra bestämmelser inom yrkesområdet.